

ČEŠI A NAKUPOVÁNÍ NA ÚVĚŘ

Tisková konference 29 / 09 / 2021

METODOLOGIE A POZADÍ VÝZKUMU

Česká bankovní asociace dlouhodobě sleduje finanční chování Čechů. Ve spolupráci s výzkumnou agenturou Ipsos se tentokrát zaměřila na financování spotřeby Čechů, úvěry a na rizikové zadlužování.

CÍLOVÁ SKUPINA

Reprezentativní vzorek populace ČR ve věku 18–79 let

VELIKOST VZORKU

n = 1000
(Kvótní výběr dle pohlaví, věku, vzdělání, regionu a velikosti místa bydliště)

METODA SBĚRU DAT

Online dotazování (CAWI) pomocí Ipsos panelu Populace.cz

VÝZKUMNÝ NÁSTROJ

Strukturovaný dotazník o délce 15 minut

TERMÍN SBĚRU DAT

Srpen 2021

Filip Hanzlík

Gestor České bankovní asociace pro
právní a spotřebitelské otázky

Michal Straka

Specialista agentury Ipsos pro
finanční trh

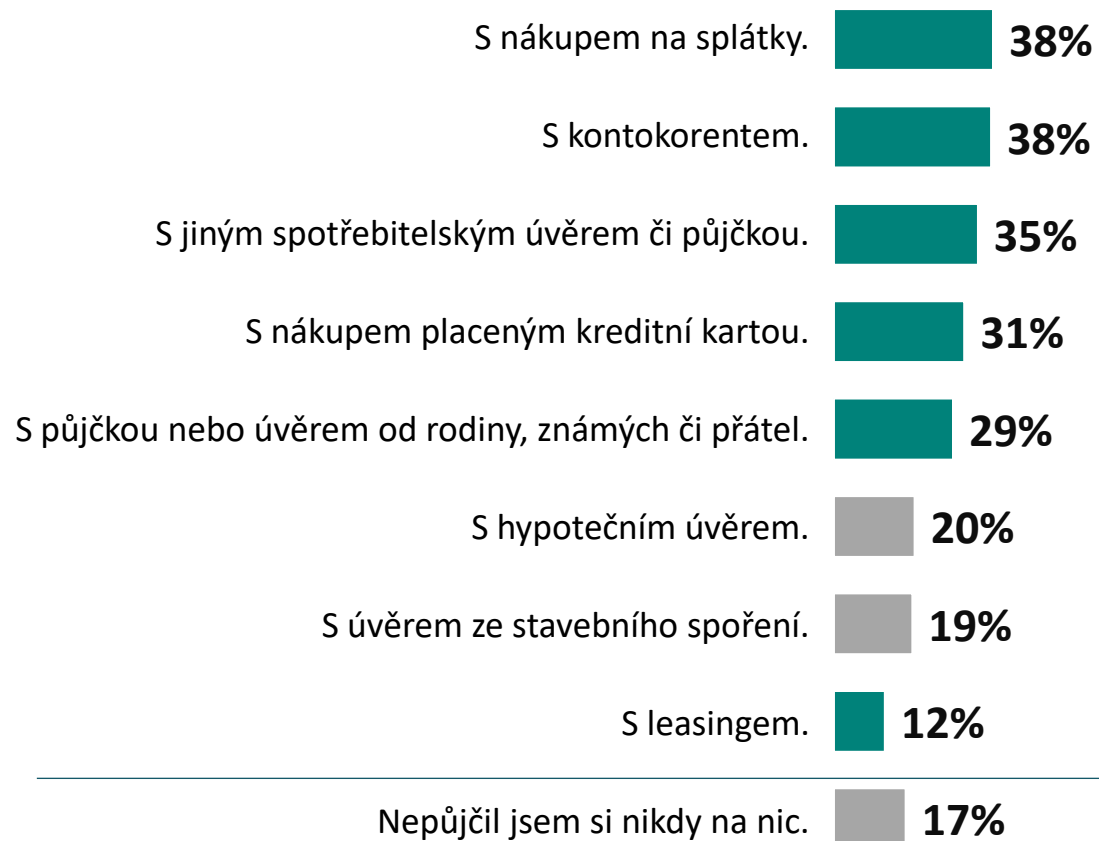
OSOBNÍ ZKUŠENOST S PŮJČKOU MÁ 83 % ČECHŮ

- Zkušenost s nějakým typem úvěru má 83 % Čechů.
- Zkušenost pouze s kreditní kartou má 5 %.
- Zkušenost pouze s kontokorentem má 4%.

Aktuálně nějaký typ úvěrů splácí 43 % Čechů.

NEJVÍCE ZKUŠENOSTÍ MÁME S NÁKUPEM NA SPLÁTKY A KONTOKORENTEM

Možnost více odpovědí, součet kategorií je větší než 100 %

Báze: n=1005, **Otázka:** Se kterou níže uvedenou situací máte osobní zkušenost?

Sociodemografické rozdíly

- Muži mají s úvěry obecně vyšší zkušenost než ženy, podobně jako lidé ve věku 36 až 44 let.
- S hypotékou mají zkušenost spíše lidé s VŠ (30 %).
- Naopak nejstarší lidé 66 – 79 let častěji deklarují, že si nikdy na nic nepůjčili (29 %).

Kreditní karta a kontokorent

- Kontokorent má jako rezervu 65 % Čechů.
- Kreditní kartu využívají Češi spíše na běžné nákupy (43 %) a pak jako rezervu (35 %).
 - Na běžné nákupy ji využívají spíše lidé starší 66 let a jako rezervu pak lidé s vyučením (47 %).

A close-up photograph of two hands holding an open red wallet. The hands are positioned on either side of the wallet, with fingers visible. The background is a soft-focus blue and white. A dark teal horizontal band is superimposed over the center of the image, containing the title text.

INDEX RIZIKOVÉHO ZADLUŽOVÁNÍ

METODIKA INDEXU RIZIKOVÉHO ZADLUŽOVÁNÍ

Rizikové chování je definováno na škále od 0 do 9, kde s rostoucím počtem bodů roste rizikovost.

4 a více bodů = rizikový spotřebitel

Hodnotící kritéria:

Spotřebitel je ochotný krýt splátky další půjčkou	2 body
Neschopnost splácet chce spotřebitel řešit další půjčkou	2 body
Aktuálně spotřebitel splácí 3 a více půjček	2 body
Spotřebitel si půjčil při dlouhodobém nedostatku financí	1 bod
Spotřebitel si půjčil na běžnou spotřebu nebo zábavu	1 bod
Spotřebitel si půjčil u nebankovní společnosti či fyzické osoby , aniž by si zjistil, zda-li má licenci k poskytování úvěrů od ČNB	1 bod
	max. 9 bodů

RIZIKOVĚ SE CHOVÁ KAŽDÝ DESÁTÝ ČECH

		0 bodů	1 bod	2 body	3 body	4 body a více
Rok 2021		35 %	29 %	16 %	10 %	11 %
Pohlaví	Muž	34 %	27 %	13 %	12 %	14 %
	Žena	36 %	30 %	18 %	7 %	9 %
Věk	18 – 26	35 %	23 %	19 %	11 %	12 %
	27 – 35	36 %	28 %	12 %	9 %	15 %
	36 – 44	28 %	27 %	16 %	13 %	16 %
	45 – 53	31 %	28 %	16 %	11 %	14 %
	54 – 65	38 %	33 %	17 %	6 %	6 %
	66 – 79	43 %	29 %	16 %	8 %	3 %
Vzdělání	ZŠ, Vyučen/a	30 %	27 %	18 %	9 %	15 %
	Maturita	38 %	30 %	14 %	10 %	8 %
	VOŠ, VŠ	41 %	30 %	14 %	9 %	6 %
Region	Praha	37 %	37 %	11 %	8 %	8 %
	Čechy	37 %	28 %	14 %	9 %	12 %
	Morava	31 %	26 %	20 %	11 %	12 %

CHARAKTETISTIKA ČECHA S RIZIKOVÝM CHOVÁNÍM

Pavel, 34 let

„Z vlastní zkušenosti vím, jak jednoduché je se dostat do finančních problémů. Když ale žijete poblíž vyloučené lokality na okraji republiky, kde je o dobře placenou práci pořádná nouze, tak často musíte s penězi hodně improvizovat a občas si je někde půjčit. Klidně i na splátku jiné půjčky, někdy to prostě jinak nejde. Snažím se neutrácet za zbytečnosti, ale zároveň mi to někdy nedá a chci si také pořídít věci, které jsou úplně nové a vím - možná i zbytečné. To pak hodně bojuju sám se sebou, se svým svědomím. Ale zatím jsem to vždycky zvládnul, tak proč bych neměl i příště?“

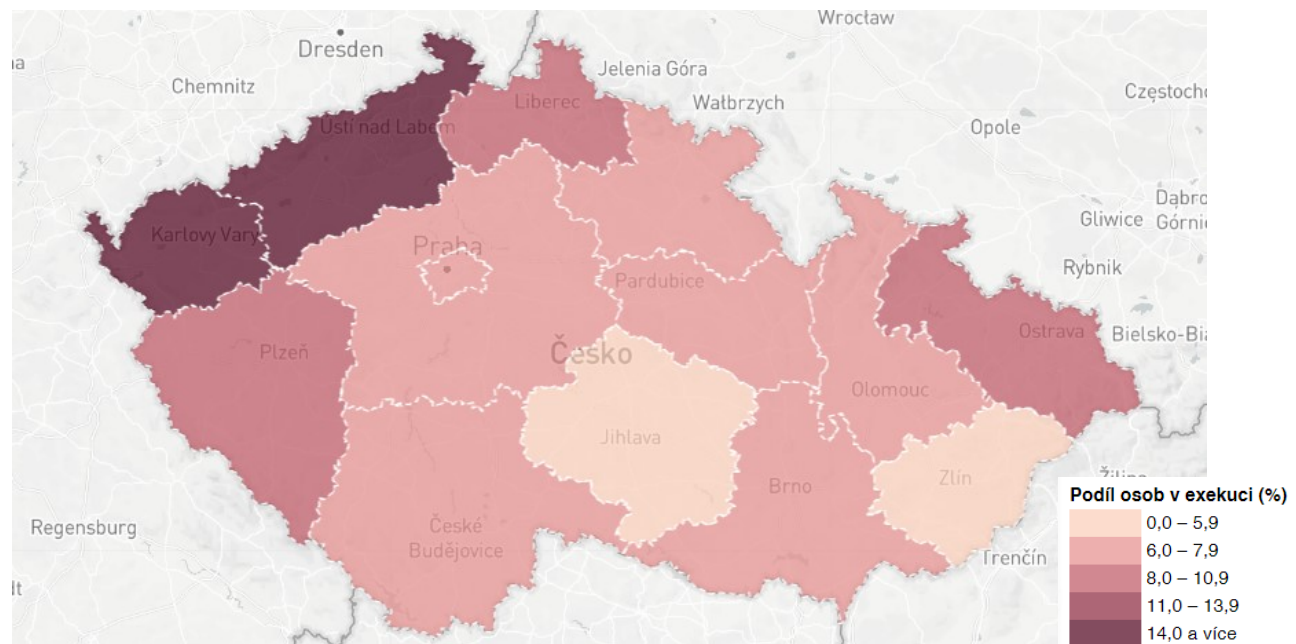

Charakteristiky lidí s rizikovým chováním

- Lidé mezi 27 a 53 lety, se základním vzděláním, častěji patří do generace X a Y.
- Lidé žijící v ústeckém, karlovarském, plzeňském nebo pardubickém kraji.
- Lidé, kteří častěji kupují novinky na trhu.
- Lidé, kteří si půjčují na zážitky a dovolenou, na splátku předchozí půjčky a nebo na vzdělání, a to na P2P platformách či od jiných finančních společností.
- Lidé, kteří si půjčují, když nemají možnost šetřit (52 %).
- Lidé, kteří momentálně mají 3 a více půjček (52 %) u třech a více poskytovatelů (40 %).
- Lidé, kteří by si půjčili na splátku jiné půjčky u leasingové společnosti (45 %), od jiné finanční společnosti (42 %) nebo splátkové společnosti (32 %).

V SOUČASNOSTI V ČR PROBÍHÁ 4,3 MILIONŮ EXEKUCÍ

- Posledních 5 let osciluje počet exekučních řízení kolem 4,5 milionu (jedná se o exekuce vymáhané pouze soudními exekutory, nikoli exekuce vedené státem).
- Na ně připadá kolem 800 tisíc osob v exekuci (cca 7,5 % obyvatel ČR, průměrně 5,7 exekuce na osobu).
- Podíl nezletilých v exekuci je téměř 3 tisíce osob.
- Počet osob v exekuci ve věku 65+ je cca 70 tisíc.

NOVINKY V LEGISLATIVĚ

Chráněný účet

- Od začátku července si lidé v exekucích mohou zřídit u bank takzvané chráněné účty.
- Ty dlužníkům zajistí, že nepřijdou o tu část příjmů, kterou zákon označuje za nezabavitelnou nebo exekučně nepostižitelnou. Exekutor na tyto prostředky nedosáhne.

Exekuční novela (návrh na zavedení tzv. teritoriality)

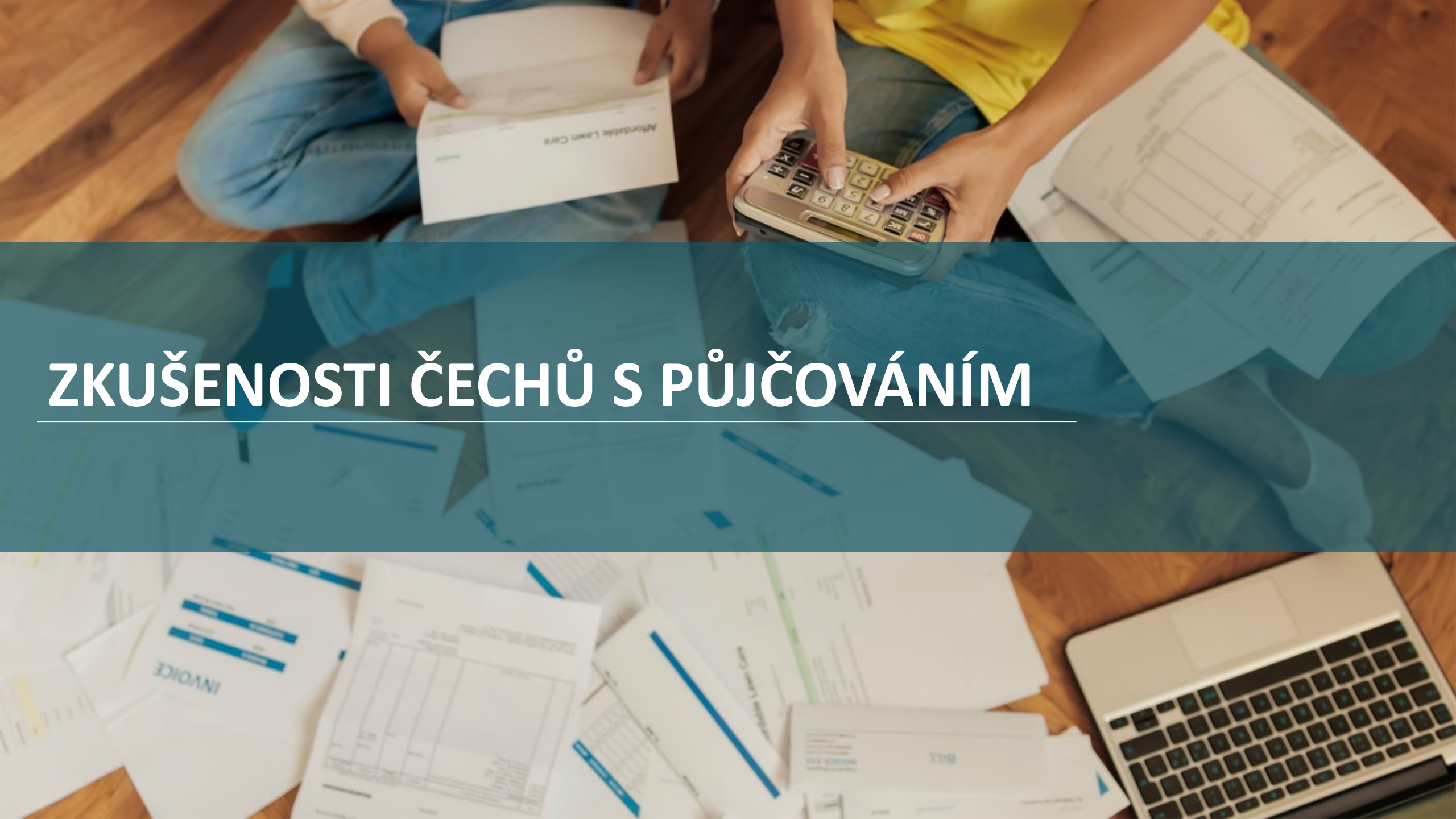
- Senát podpořil další projednávání novely, která má zavést místní příslušnost exekutorů, a to podle krajů.
- Návrh dlouhodobě podporuje Exekutorská komora. Princip místní příslušnosti by podle ní výrazně pomohl stabilitě systému vymáhání práva. Naopak část exekutorů a Česká asociace věřitelů s teritorialitou nesouhlasí.

Milostivé léto

- V červenci velký balík změn v exekucích definitivně schválili poslanci.
- Schválený návrh počítá s tím, že tři měsíce po účinnosti novely začne běžet tříměsíční období, během něhož půjde dluh vymazat. Týká se to dluhů, které mají lidé vůči veřejné správě, a to včetně institucí s jakýmkoli státním podílem.

Novela insolvenčního zákona, oddlužení

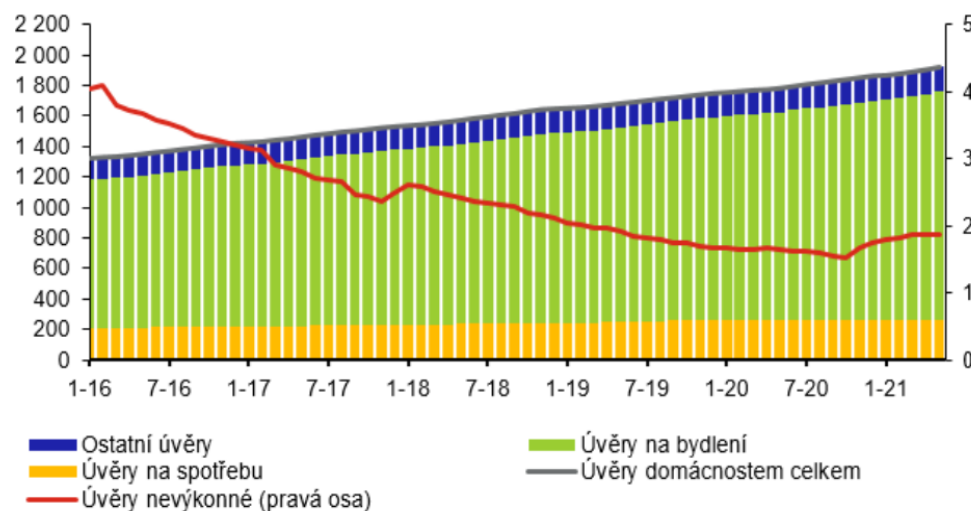
- Zásadní bude, zda dojde ke změně oddlužení pro všechny nebo jen pro OSVČ, pro spotřebitele jde zatím o pět let, návrh pak počítá se zkrácením na 3 roky pro OSVČ.

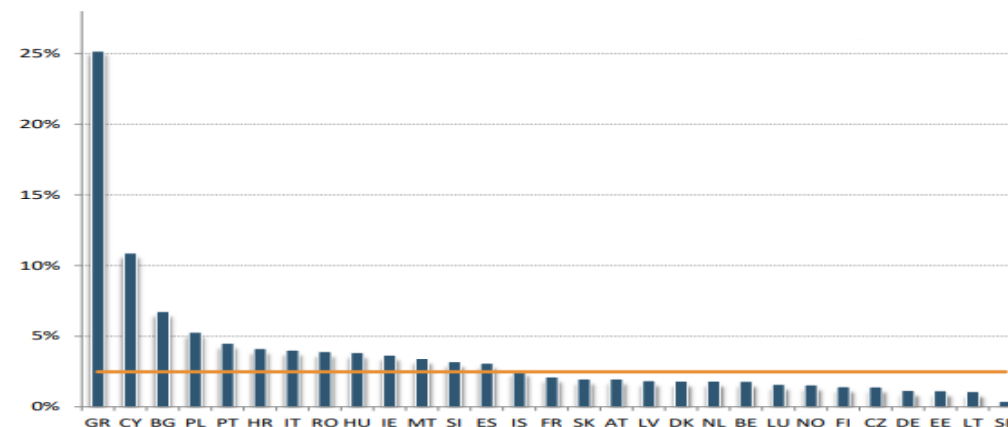
ZKUŠENOSTI ČECHŮ S PŮJČOVÁNÍM

POČET ÚVĚRŮ ZA ČERVENEC 2021 A ÚVĚRY PO SPLATNOSTI

- Objem úvěrů poskytnutých domácnostem v ČR dosáhl v červenci 2021 výše 1 956 mld. Kč.
 - Úvěry na bydlení dosáhly výše 1 519 mld. Kč
 - Spotřebitelské úvěry dosáhly hodnoty 272 mld. Kč

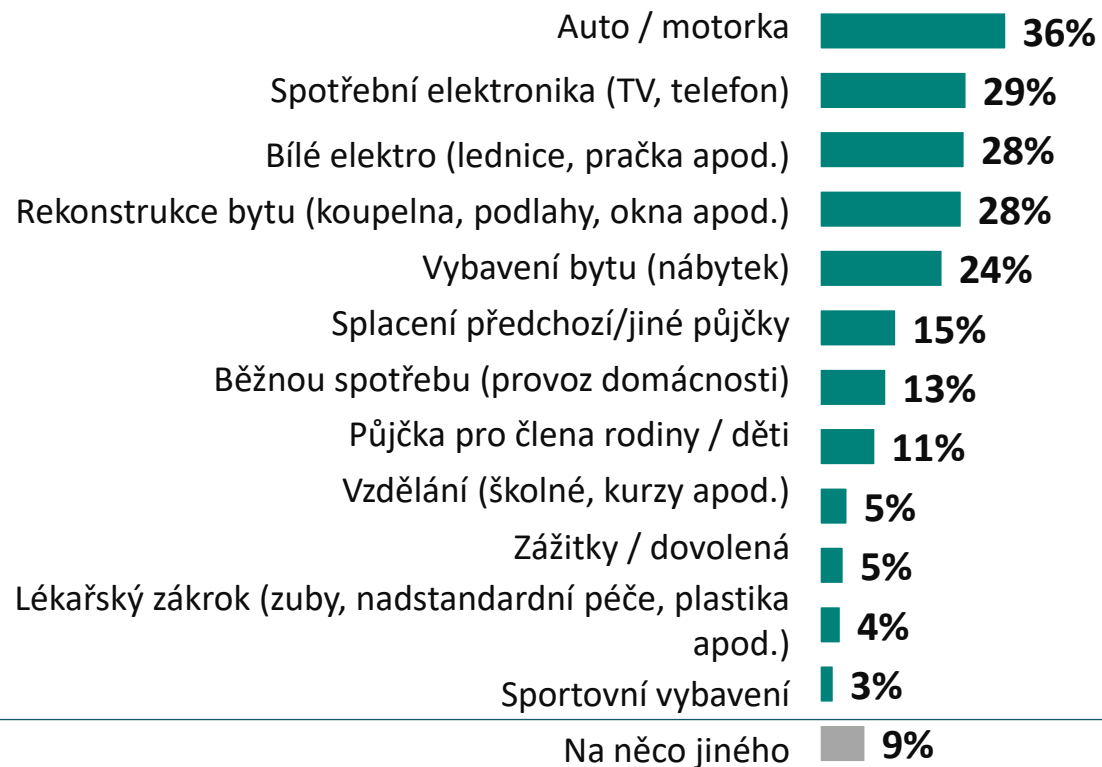
- Podíl nevýkonných úvěrů k červenci
 - Celkem domácnosti: pokles na 1,75 %
 - Domácnosti (spotřební úvěry): pokles z 5,38 na 5,32 %
 - Domácnosti (hypoteční úvěry): pokles z 0,89 na 0,87 %

Zdroj: ČNB

(https://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.VYSTUP?p_period=1&p_sort=2&p_des=50&p_sestuid=27368&p_uka=1%2C2%2C3%2C4%2C5%2C6%2C7%2C8%2C9%2C10%2C11%2C12%2C13%2C14%2C15%2C16%2C17%2C18%2C19%2C20%2C21%2C22%2C23%2C24%2C25%2C26%2C27%2C28%2C29%2C30%2C31%2C32%2C33%2C34%2C35&p_strid=AABBAF&p_od=199301&p_do=202107&p_lang=CS&p_format=0&p_decsep=%2C)

NEJČASTĚJI SI ČEŠI PŮJČUJÍ NA NÁKUP AUTA

Možnost více odpovědí, součet kategorií je větší než 100 %

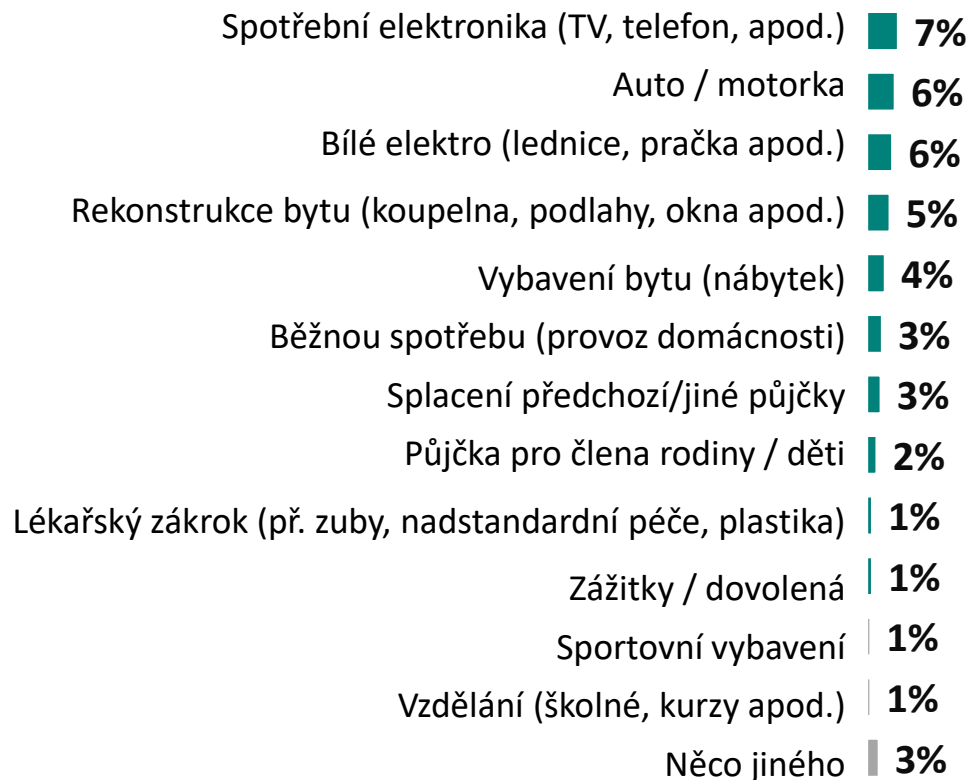
*Báze: n= 831; lidé, kteří si někdy půjčili, **Otázka:** Půjčil/a jste si někdy na některou z následujících věcí?*

Sociodemografické rozdíly

- Na auto či motorku si častěji půjčují muži (42 %) než ženy (30 %) a lidé s čistým měsíčním příjmem nad 30 000 Kč.
- Na splacení předchozí či jiné půjčky si častěji půjčují lidé ve věku 36 až 44 let (24 %).

V ROCE 2020 SI ČEŠI NEJVÍC PŮJČOVALI NA SPOTŘEBNÍ ELEKTRONIKU

V roce 2020 jsem si nepůjčil/a na nic. **68%**

Pozn.: Jedná se o Čechy, kteří mají zkušenost s nějakou půjčkou

Báze: n=831; lidé, kteří si někdy půjčili; 269; lidé, kteří si v roce 2020 půjčili

Otázka: Půjčil/a jste si na některou z následujících věcí v roce 2020? Jak jste si půjčku vyřizoval/a? Kde jste si půjčku vzal/a?

Ti, co jsi půjčili, si půjčku vyřídili:

- Osobně - 59 %, online - 41 %, jinak - 4 % (např. přímo v obchodě při koupi zboží).

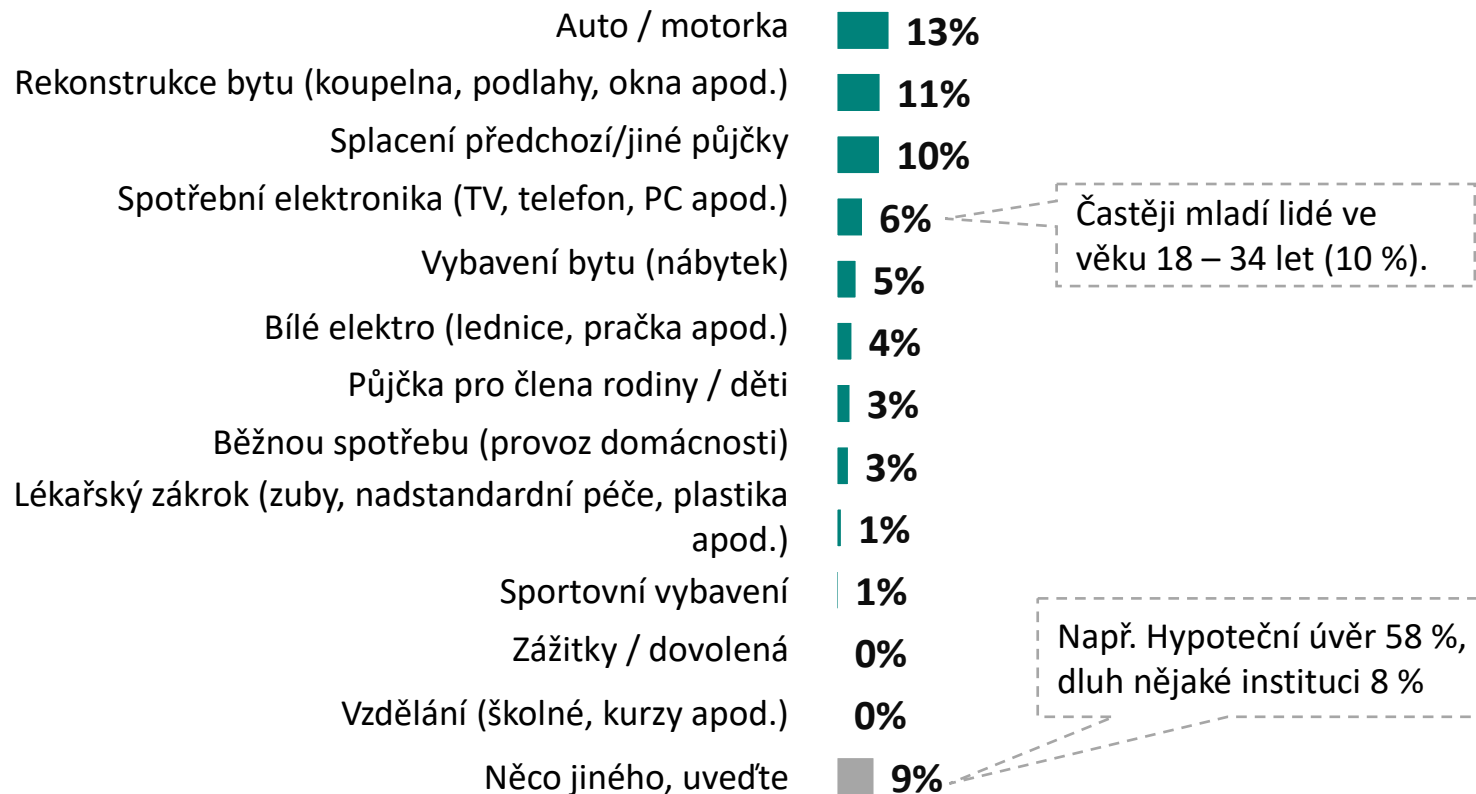
Nejčastěji si Češi půjčili:

- Od bank - 44 %, necelá pětina si půjčila od příbuzných a známých nebo u splátkové společnosti.
- U splátkové společnosti si nejvíce půjčovali spotřební elektroniku (37 %).

Důvody pro půjčku mimo banku

- Od nebankovních společností si Češi půjčují proto, že to pro ně bylo jednodušší (48 %), rychlejší (44 %) či získali menší úrok (31 %).
- Téměř pětina Čechů si půjčila jinde než od banky, protože jim banka nepůjčila, nebo proto, aby banka o jejich půjčce nevěděla.

KAŽDÝ DRUHÝ ČECH AKTUÁLNĚ SPLÁCÍ NĚJAKOU PŮJČKU

Báze: n=831; lidé, kteří si někdy půjčili

Otázka: Co v současnosti splácíte?

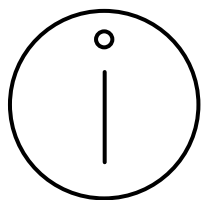
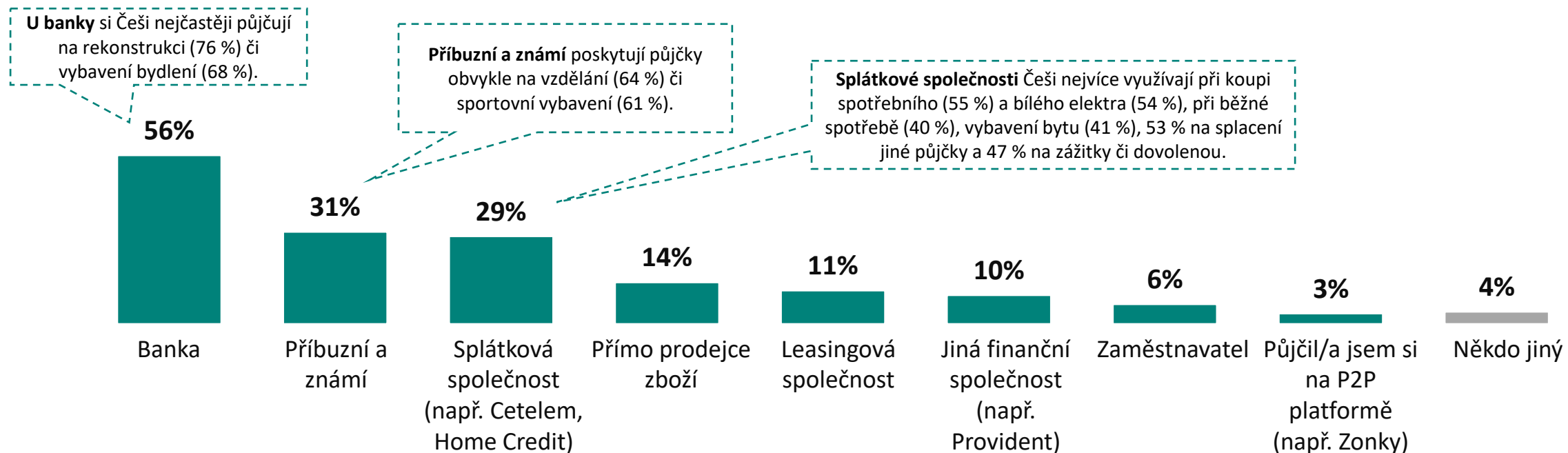
Výše půjček, které Češi mají

- Půjčku do 200 000 Kč splácí více než polovina Čechů.
- Na 14 % lidí v současnosti splácí dluh vyšší než půl milionu.

Počet půjček, které Češi mají a jejich důvody

- Nejvíce mají Češi jednu půjčku (63 %), kterou většinou splácí u jednoho poskytovatele (70 %).
- Na 20 % Čechů aktuálně splácí 2 půjčky.
- Téměř dvě třetiny Čechů si nějakou půjčku, kterou momentálně splácí, vzaly z důvodu nedostatku hotovosti.

NEJČASTĚJŠÍM POSKYTOVATELEM JE OBECNĚ BANKA

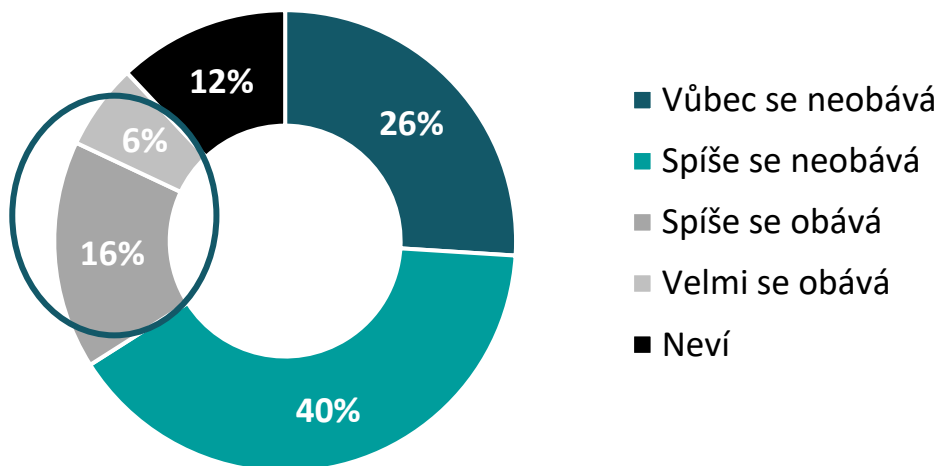
- Více než tři čtvrtiny těch (76 %), kteří si půjčili od splátkové společnosti, prodejce, leasingové společnosti, jiné finanční společnosti nebo na P2P platformě, nejišťovali, zda má subjekt licenci k poskytování úvěrů.
- Jinde si lidé půjčují především kvůli jednoduššímu (49 %) a rychlejšímu (46 %) vyřízení, ale i nižšímu úroku (24 %).
- Desetině Čechů banka půjčit odmítla nebo si u ní nepůjčili protože nechtějí, aby to banka věděla a 5 % Čechů si je jistých, že by jim banka nepůjčila.

Báze: n=831; lidé, kteří si někdy půjčili

Otázka: Kdo Vám půjčku / půjčky poskytl?

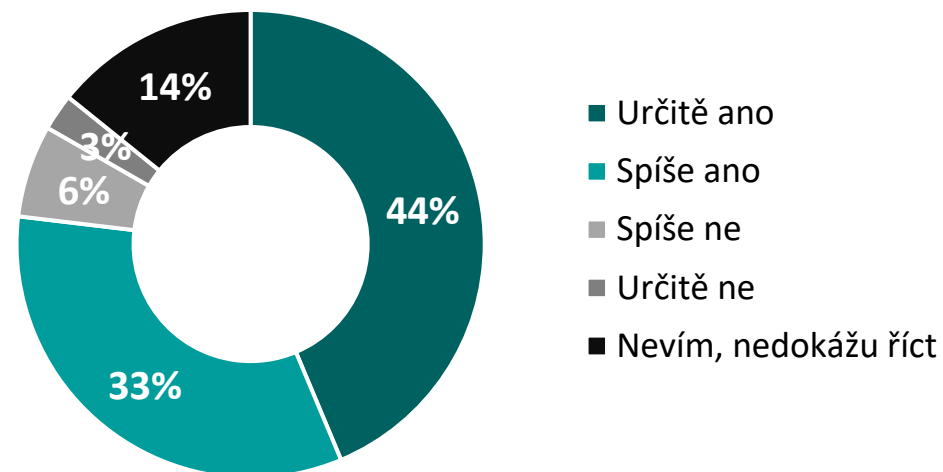
PĚTINA ČECHŮ SE BOJÍ, ŽE NEBUDE MÍT NA SPLÁCENÍ

Do jaké míry se obáváte nebo jste se obával/a, že nebudete schopen/schopna své půjčky splácet?

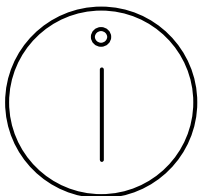

O svou schopnost splácet se neobává 66 % Čechů.

Považujete celkovou výši a počet svých půjček, které nyní máte nebo jste měl/a sjednané, za bezpečný?

77 % Čechů považuje výši svých půjček za bezpečnou.

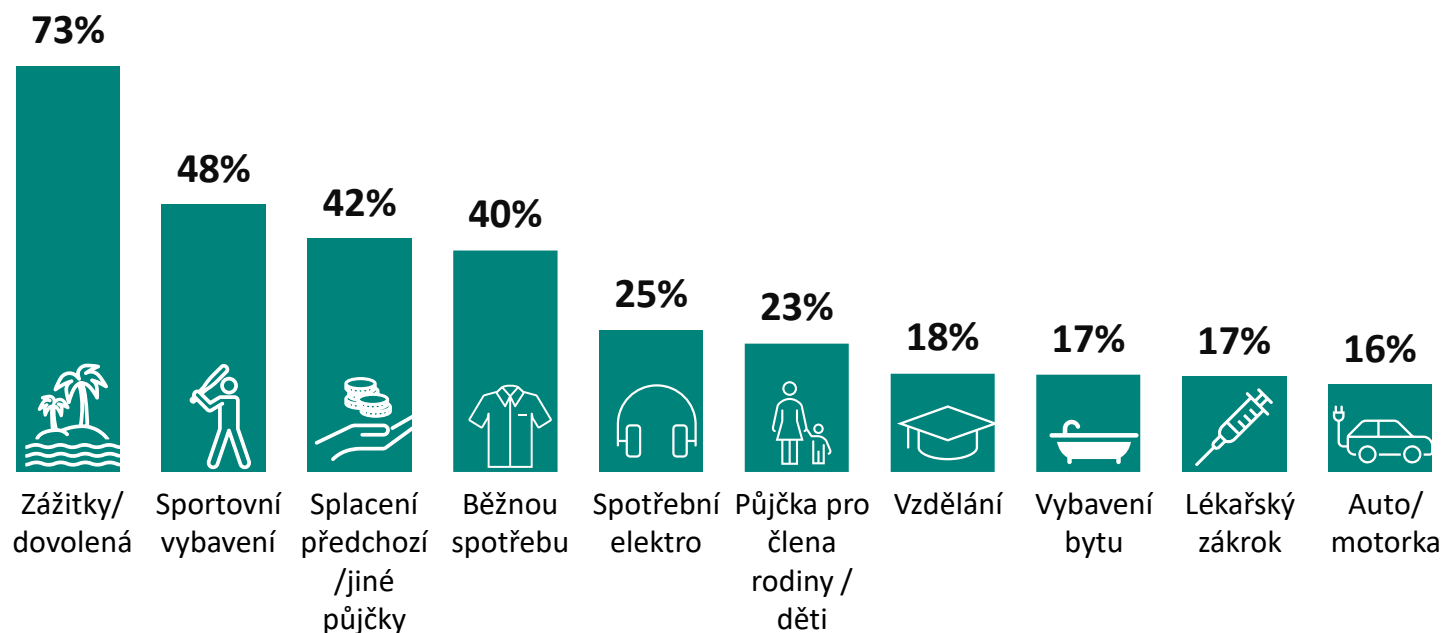
- Za méně bezpečné považují nebo považovali své půjčky častěji lidé ve věku 18 až 26 let.
- Naopak za bezpečné své půjčky považují nebo považovali lidé s VŠ vzděláním a nejstarší lidé mezi 66 – 79 lety (57 %).
- Méně se obávají o svou schopnost splácet muži (neobávám se 73 % mužů) než ženy (60 %) a lidé s VŠ vzděláním.

Báze: n=831; lidé, kteří si někdy půjčili

NÁZORY ČECHŮ NA PŮJČOVÁNÍ

7 Z 10 ČECHŮ BY SI NIKDY NEPŮJČILO NA DOVOLENOU

Pozn.: Zobrazeno 10 nejčastějších odpovědí

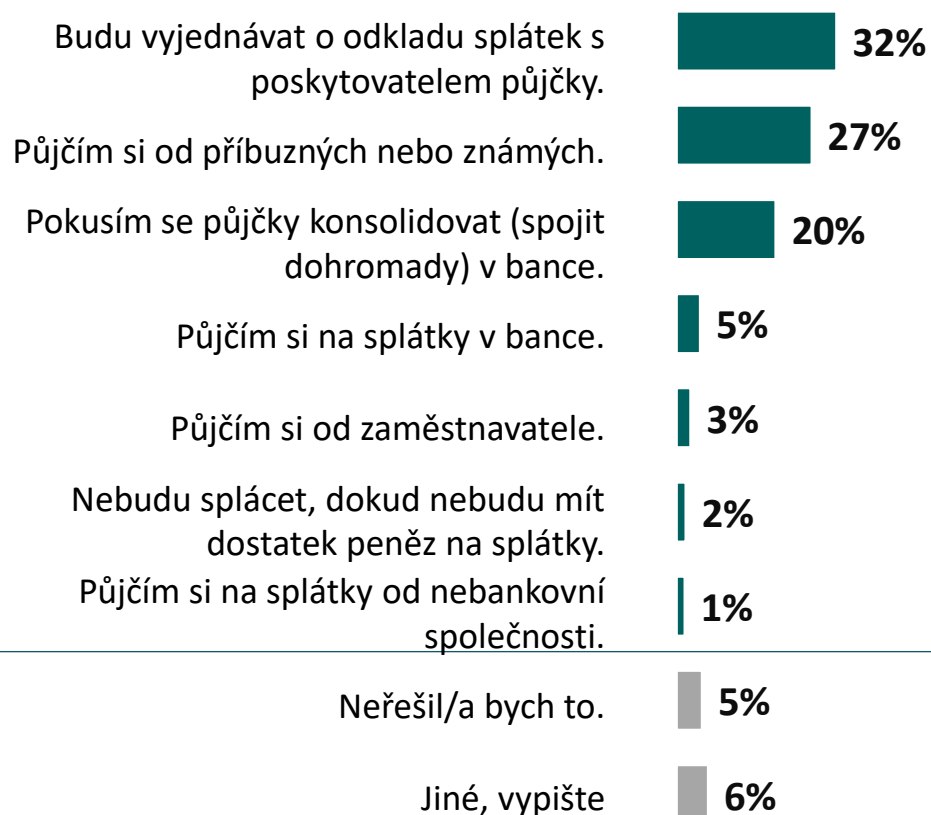
Báze: n=1005; Otázka: Na co byste si nikdy nepůjčil/a?

Sociodemografické rozdíly

- Na zážitky a dovolenou by si nejčastěji nepůjčili lidé ve věku 54 – 65 let (83 %).
- Že by si nikdy nepůjčili na běžnou spotřebu tvrdí nejčastěji lidé s VŠ vzděláním (49 %) a senioři mezi 66 – 79 lety (55 %).
- Na spotřební elektroniku by si nikdy nepůjčilo 35 % mladých lidí do 26 let.
- Na vybavení bytu by si nikdy nepůjčilo 28 % mladých od 18 do 26 let.
- 20 % domácností, kde nejsou žádné děti by si nepůjčilo na auto ani motorku.

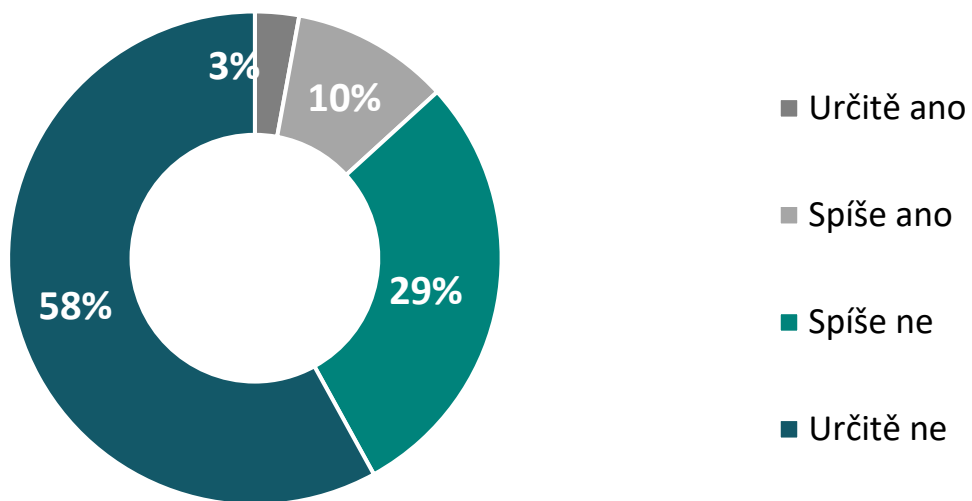
V PŘÍPADĚ NESCHOPNOSTI SPLÁCET BY TŘETINA ČECHŮ VYJEDNÁVALA O ODKLADU SPLÁTEK

Sociodemografické rozdíly

- Od příbuzných či známých by si častěji půjčili lidé ve věku 18 až 36 let (41 %).
- O konsolidaci půjček by se častěji snažili lidé ve věku 54 až 65 let (27 %).

NA 13 % ČECHŮ BY SI PŮJČILO NA SPLÁTKY JINÉ PŮJČKY

Báze: n=1005; **Otázka:** Vzal/a byste si půjčku na splátku jiné půjčky? FS15b. A u koho byste si na splátku jiné půjčky půjčil/a?

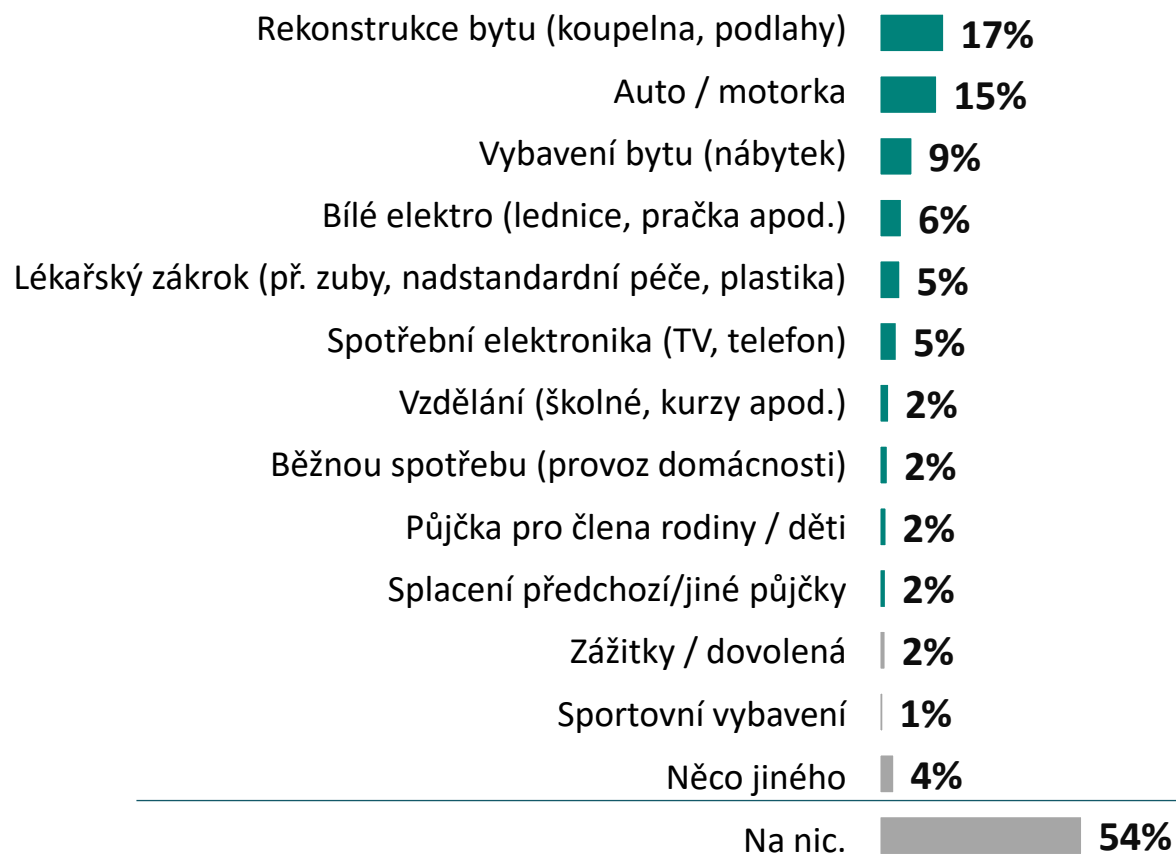
Sociodemografické rozdíly

- Na splátku jiné půjčky by si určitě půjčku nevzali lidé mezi 54 – 65 lety (68 %) ani lidé 66+ (73 %).
- Mladí lidé 18 – 26 let by si nejčastěji půjčili od příbuzných či známých (57 %).

Od koho by si Češi půjčku vzali

Banka	45 %
Příbuzní a známí	42 %
Zaměstnavatel	6 %
Půjčil/a jsem si na P2P platformě (např. Zonky)	6 %
Splátková společnost (např. Cetelem, Home Credit)	5 %
Přímo prodejce zboží	5 %
Jiná finanční společnost (např. Provident)	3 %
Leasingová společnost	3 %
Někdo jiný	8 %

NA 46 % ČECHŮ SI V NÁSLEDUJÍCÍCH 2 LETECH PLÁNUJE PŮJČIT

Sociodemografické rozdíly

- Na auto či motorku si plánují půjčit především lidé mezi 36 – 45 lety (23 %).
- A i na spotřební elektroniku si nejčastěji plánují půjčit lidé se základním vzděláním (11 %).
- Žádnou půjčku neplánují nestarší lidé mezi 54 – 65 lety (64 %) a lidé 66+ (78 %).

DESATERO BEZPEČNÉHO ZADLUŽOVÁNÍ

1. **Nepůjčovat si na zbytečnosti.** Půjčujte si jen na věci, které nutně potřebujete.
2. **Nepřeplácet životnost.** Nebudete rok splácet čtrnáctidenní dovolenou nebo dárek k Vánocům.
3. **Neriskovat,** že se dostanete do insolvence. Bankrot není procházka růžovou zahradou, vždy si nejprve zjistěte, kolik peněz si můžete dovolit splácet. Myslete přitom i na zadní vrátka a horší časy.
4. **Nedůvěřovat všem. Prověřujte si každého,** kdo úvěr nabízí (licence ČNB).
5. **Být trpělivý.** Nabídky porovnávejte a zvažujte, která půjčka je ta nejlepší.
6. **Neporovnávat jen úroky, ale i RPSN a celkovou částku,** kterou máte splatit – tak zjistíte o kolik navíc zaplatíte.
7. **Nepodepisovat nic, čemu nerozumíte.** Vždy si na prostudování podmínek udělejte čas a klidně se raději poradte s odborníky.
8. Závazky **řádně splácejte.** V případě potřeby se pojistěte proti neschopnosti splácet je v budoucnu.
9. **Nepůjčovat si další peníze na vyrovnaní předchozího dluhu.** Pokud se dostanete do potíží, snažte se nejprve domluvit na řešení přímo s věřitelem.
10. **Nevěřit na zázraky.** Pokud banky vaše žádosti o úvěr odmítnou, je to poměrně jasné znamení. Snažte se vyřešit vaši stávající ekonomickou situaci jinak než půjčkou u neseriózních poskytovatelů.

SHRNUTÍ

- **Osobní zkušenost s nějakým typem úvěru má v současnosti 8 z 10 Čechů (83 %).**
- **Nákup na plátky někdy využila více než třetina Čechů (38 %)**, podobně jako kontokorent (38 %), jiný spotřebitelský úvěr či půjčku (35 %) a **3 z 10 Čechů pak k nákupu využili kreditní kartu (31 %)**. A zatímco kreditní kartu Češi nejčastěji využívají na běžné nákupy (43 %) , kontokorent slouží dvěma třetinám Čechů jako **finanční rezerva (65 %)**. Téměř tři čtvrtiny Čechů tvrdí, že by si nikdy nepůjčily na dovolenou či zážitek.
- **Češi si nejčastěji půjčují na auto či motorku (36 %)**, necelá třetina pak na spotřební a bílé elektro nebo rekonstrukci bydlení. Nejméně si lidé půjčují na sportovní vybavení.
- **Půjčku si více než polovina Čechů vezme u banky (56 %)**, 3 z 10 Čechů pak u splátkové společnosti. Většina Čechů ale přiznává, že když si půjčují jinde než v bance, tak si o společnosti nezjišťují zda má a nebo nemá licenci k poskytování úvěrů.
- Výši svých půjček více než tři čtvrtiny Čechů považují za bezpečnou (77 %), obavu ze splácení pak přiznává 22 % lidí, kteří mají s půjčkami zkušenost.
- V současnosti Češi splácí nejčastěji auta nebo motorky (13 %) a rekonstrukce (11 %), a jejich půjčky se obvykle pohybují do 200 000 Kč. 7 z 10 Čechů pak svou půjčku splácí u jednoho poskytovatele. 62 % lidí si půjčku vzala proto, že neměli dostatek hotovosti, 22 % se nechtělo čekat.
- Pokud by se dostali do situace, že nemohou své závazky splácet, 32 % Čechů by vyjednávalo s poskytovatelem půjčky o odkladu splátek, 5 % by to neřešilo a 2 % by počkali, než budou moci zase splácet.
- **Rizikové chování vykazuje 11 % Čechů**, kteří si někdy půjčili, častěji jsou to lidé mezi 27 – 53 lety, lidé se základní a mimopražští obyvatelé.
- **Splátky půjčky by jinou půjčkou řešilo 13 % Čechů.** K úvěrům je důležité přistupovat zodpovědně.

**DĚKUJEME ZA
POZORNOST**